

HID - Drobilica

Godina X, veljača 2013, br. 1

UDK 0+061

ISSN 1845-4569

Izdvajamo

Američki sumnjivi
"oblaci" str. 12

Zakon o pravu na
pristup informacijama
str. 4

HID osnovao nagradu Tibor
Tóth za informacijske
znanosti str. 2

Izabrano novo vodstvo HID-a
str. 2

Pravilnik o uvjetima za
izbor u znanstvena
zvanja str. 6

Naglasci sa
izborne
skupštine str. 2

Reakcije
Str.7

Mala NSK otvorila vrata
str. 3

Sadržaj

Izabrano novo vodstvo HID-a	Str. 2
HID osnovao nagradu Tibor Tóth za informacijske znanosti	2
Naglasci sa izborne skupštine	2
Piramida od knjiga za učeničke domove	3
Mala NSK otvorila vrata – nova knjižnica u Sopnici Jelkovec	3
22. Međunarodni arhivski dan	4
Zakon o pravu na pristup informacijama	4
Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja	6
Reakcije na Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja	7
Američki sumnjivi "oblaci"	11
Jedan od četiri američka liječnika svakodnevno koristi društvene medije	12
Nakon smrti Aarona Swartza tisuće znanstvenika objavilo zaštićene radove	13
Okupacija dela slovenske zemlje s strani Neodvisne države Hrvaške	14

Izabrano novo vodstvo HID-a

Na redovnoj Izornoj skupštini HID-a održanoj 25.1.2013. u prostoru Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu, kao i sudjelovanjem u glasovanju putem e-maila nakon Skupštine, što su omogućile dopune Statuta HID-a, članovi HID-a glasali su za upravna tijela HID-a.

Rezultati izbora su sljedeći:

- za predsjednika HID-a izabran je Ivo Tokić.
- za članove Upravnog odbora izabrane su Sonja Špiranec, Marula Vujasinović i Marina Mayer.
- za članove Nadzornog odbora izabrane su Mirjana Mihalić, Kristina Vajdička-Veselinović i Jasenka Zajec.
- za članove Etičkog povjerenstva izabrane su Živana Heđbeli, Jadranka Stojanovski i Danica Vujičić.

Čestitamo izabranim kolegicama i kolegi i želimo im uspješan rad!

Tajništvo HID-a

HID osnovao nagradu Tibor Tóth za informacijske znanosti

I. Tokić je na skupštini HID-a predstavio inicijativu za osnivanje Nagrade Tibor Tóth koja bi bila namijenjena mladima (studenti, mlađi stručnjaci s područja informacijskih znanosti). Također, gđa Valerija Tóth obaviještena je o inicijativi te ju je podržala. Predloženo je osnivanje Odbora za dodjelu nagrade, a koji će činiti naši istaknuti stručnjaci s područja informacijskih znanosti.

Ciljevi nagrade su:

1. Promicanje uloge informacijskih znanosti u društvu
2. Promicanje uloge HID-a u društvu
3. Popularizacija znanstveno-stručnog rada među mlađim istraživačima
4. Širenje mogućnosti za uključivanje novih i mladih članova u HID
5. Čuvanje uspomene na Tibora Tótha u našoj zajednici.

Prisutni članovi HID-a su jednoglasno podržali prijedlog o osnivanju Nagrade Tibor Tóth.

Naglasci sa izborne skupštine

Osim izbora članova novih upravnih tijela društva, izglasane su i dopune Statuta koje će omogućiti lakše donošenje operativnih odluka Skupštine i u slučajevima kada na Skupštini prisustvuje manje članova od onog broja koji je predviđen dosadašnjim odredbama Statuta. Podneseno je izvješće o rješavanju problema koji su se pojavili sa administriranjem Internet stranica društva, o izdavanju Drobilice, radu na projektu HRČAK i sl. Kao dugoročni ciljevi društva predloženo je razmatranje pitanje unutrašnje organizacije – sekcije za pojedina područja, pokretanje pitanja rješavanja trajnog prostora HID-a, pokretanje pitanja trajnijeg financiranja HID-a (članarina, MZOŠ, EU fond i sl.), povećanja vidljivosti u javnosti, uvođenja novih aktivnosti poput projekata, okruglih stolova i sl., širenje članstva – posebno među mladima, popularizacija informacijskih znanosti i aktivnosti, te nastavak rada i suradnje na projektu HRČAK, nastavak rada na Drobilici i obnova suradnje s drugim društvima u zemlji i inozemstvu.

Budući da NSK više ne podržava korištenje svoje adrese za potrebe HID-a, odlučeno je da se kao kontakt-adresa koristi Knjižnica IRB-a: Institut Ruđer Bošković, Knjižnica (n/r Marina Mayer – za HID), Bijenička 54, 10 000 Zagreb.

Ivo Tokić

Piramida od knjiga za učeničke domove

Više od 20.000 knjiga prikupila je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u sklopu projekta "Piramida od knjiga". Skupljene knjige, od čega su polovicu darovali građani, dok je polovicu donirao NKS iz svog fundusa, podijeljene su u 14 učeničkih domova na području grada kako bi pomogli u izgradnji knjižnoga fonda njihovih knjižnica.

– Dostavljanje knjiga učeničkim domovima samo je početak darivanja knjiga koje su prikupljene za gradnju piramide – kazao je Ante Livajić iz odnosa s javnošću NSK.

Izvor: Večernji list

Mala NSK otvorila vrata – nova knjižnica u Sopotnici Jelkovec

Velika ostakljena knjižnica u sastavu Knjižnica grada Zagreba (KGZ) koja se prostire na tisuću kvadrata, sa 16.000 svezaka knjižne građe, stripova za djecu, najmodernijom računalnom opremom s pristupom internetu, otvorena je nakon dvije godine gradnje u naselju Sopotnica Jelkovec u Zagrebu.

– Kako smo posljednja knjižnica KGZ-a u najistočnijoj gradskoj četvrti Sesvetama, i s velikim brojem naslova, nadamo se velikoj posjećenosti stanovnika obližnjih kvartova i naselja, koji će biti stalni posjetitelji, a potom i stanovnika Ivanje Reke, Sesveta, Dugog Sela i svih okolnih gradova s te strane – rekla je koordinatorica najnovije knjižnice Iva Klak Mršić.

Knjižnica, koju su zbog izgleda mnogi već prozvali Nacionalnom sveučilišnom knjižnicom u malom, bit će opremljena najsuvremenijom opremom i tehnologijom, a tu su i uređaji za samozaduživanje, odnosno samoposudbu. Na samom ulazu pokraj prijamnog pulta članovi će moći pročitati sve što piše u dnevnom tisku, dok je na prvom katu smješten dječji odjel, pun

slikovnica, bojanki, dječje literature, stripova...

U knjižnici će tako biti organizirane i razne radionice, od klasičnih pričaonica, likovnih radionica, a na drugom katu knjige će, ovisno o preferenciji, naći i odrasli. U podrumu, pak, stoji velika multimedijalna dvorana koja će služiti za predstavljanje knjiga ili održavanje različitih predavanja.

– Također, imamo i zasebnu sobu za diskusione grupe, u slučaju da studenti koji dođu učiti pozele prostor za sebe, kako ne bi morali biti tihi, a soba je opremljena i dvama kompjutorima – kaže ravnateljica Knjižnica grada Zagreba Davorica Bastić te dodaje da je ovo prva samostojeća knjižnica koja je u sklopu Knjižnica grada Zagreba.

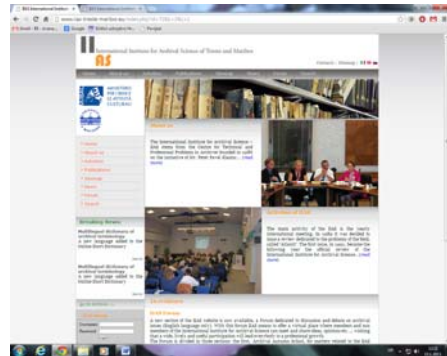
Izvor: Večernji list, Petra Balija

22. Međunarodni arhivski dan

22. i 23. listopada 2012. g., u organizaciji Međunarodnog instituta arhivskih znanosti Trst/Maribor (The International Institute for Archival Science – IIAS) održan je 22. međunarodni arhivski dan - međunarodna konferencija arhivskih i srodnih stručnjaka, koja se tradicionalno održava svake godine. Teme skupa bile su: Moderne arhivske zgrade i Upravljanje dokumentima na novim medijima. Skupu je nazočilo cca 200 sudionika iz 22 zemlje: Albanije, Austrije, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Češke, Estonije, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Kanade, Kosova, Njemačke, Poljske, Portugala, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije, Španjolske i Švicarske.

Članici Instituta iz Hrvatske, doc. sr. Sc. Živana Heđbeli, objavljen je rad „Elektroničko uredsko poslovanje u Hrvatskoj“. Radovi sa skupa objavljeni su u 22. broju (vol. 1 i 2) časopisa *Atlanti*, ISSN 1313-0134. Uz 37 rada publicirana su 3 izvješća i 2 pozdravna govora.

Živana Heđbeli

Zakon o pravu na pristup informacijama

U Narodnim novinama br. 25, od 28. veljače 2013. g., objavljen je novi Zakon o pravu na pristup informacijama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 15. veljače 2013. godine. Zakonom se uređuje pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija koje posjeduju tijela javne vlasti, propisuju se načela prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, ograničenja prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, djelokrug, način rada i uvjeti za imenovanje i razrješenje Povjerenika za informiranje te inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona. Odredbe Zakona ne primjenjuju se na informacije za koje postoji obveza čuvanja tajnosti, sukladno zakonu koji uređuje sigurnosno-obavještajni sustav Republike Hrvatske. Odredbe Zakona ne primjenjuju se na informacije koje predstavljaju klasificirane informacije čiji su vlasnici međunarodne organizacije ili druge države, te klasificirane informacije tijela javne vlasti koje nastaju ili se razmjenjuju u okviru suradnje s međunarodnim organizacijama ili drugim državama.

Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije: – Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenog 2003. o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, Uredba 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije.

Korisnik prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija je svaka domaća ili strana fizička i pravna osoba. Tijela javne vlasti su tijela državne uprave, druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima i druge osobe na koje su prenesene javne ovlasti, pravne osobe čiji je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave, pravne osobe i druge osobe koje obavljaju javnu službu, pravne osobe koje se u cijelosti financiraju iz državnog proračuna ili iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i trgovačka društva u kojima Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju zasebno ili zajedno većinsko vlasništvo. Informacija je svaki podatak koji posjeduje tijelo javne vlasti u obliku dokumenta, zapisa, dosjea, registra ili u bilo kojem drugom obliku, neovisno o načinu na koji je prikazana (napisani, nacrtani, tiskani, snimljeni, magnetni, optički, elektronički ili neki drugi zapis). Pravo na pristup informacijama obuhvaća pravo korisnika na traženje i dobivanje informacije kao i obvezu tijela javne vlasti da omogući pristup zatraženoj informaciji, odnosno da objavljuje informacije neovisno o postavljenom zahtjevu kada takvo objavljivanje proizlazi iz obveze određene zakonom ili drugim propisom. Središnji katalog službenih dokumenata Republike Hrvatske je na internetu javno dostupan alat koji korisnicima kroz puni tekst i/ili uređeni skup metapodataka omogućuje trajni pristup dokumentima pohranjenim u bazi elektroničkih

dokumenata i/ili fizičkim zbirka. Poslove vođenja i održavanja Središnjeg kataloga službenih dokumenata Republike Hrvatske obavlja Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija (HIDRA). Povjerenik za informiranje je neovisno državno tijelo za zaštitu prava na pristup informacijama.

Tijelo javne vlasti obvezno je radi osiguravanja prava na pristup informacijama donijeti odluku kojom će odrediti posebnu službenu osobu mjerodavnu za rješavanje ostvarivanja prava na pristup informacijama (službenik za informiranje).

Tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji: 1) ako je informacija klasificirana stupnjem tajnosti, sukladno zakonu kojim se uređuje tajnost podataka; 2) ako je informacija poslovna ili profesionalna tajna, sukladno zakonu; 3) ako je informacija porezna tajna, sukladno zakonu; 4) ako je informacija zaštićena zakonom kojim se uređuje područje zaštite osobnih podataka; 5) ako je informacija u postupku izrade unutar tijela javne vlasti, a njeno bi objavljivanje prije dovršetka izrade cjelovite i konačne informacije moglo ozbiljno narušiti proces donošenja odluke; 6) ako je pristup informaciji ograničen sukladno međunarodnim ugovorima, 7) u ostalim slučajevima utvrđenim zakonom.

Tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji ako postoje osnove sumnje da bi njezino objavljivanje: 1) onemogućilo učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili kazne, 2) onemogućilo rad tijela koja obavljaju upravni nadzor, inspeksijski nadzor, odnosno nadzor zakonitosti, 3) povrijedilo pravo intelektualnog vlasništva, osim u slučaju izričitoga pisanog pristanka autora ili vlasnika.

Informacije su dostupne javnosti nakon što prestanu razlozi na temelju kojih je tijelo javne vlasti ograničilo pravo na pristup informaciji.

Tijela javne vlasti obvezna su omogućiti pristup informacijama:

1) pravodobnim objavljivanjem informacija o svome radu na primjeren i dostupan način, odnosno na internetskim stranicama tijela javne vlasti ili u javnom glasilu i Središnjem katalogu službenih dokumenata Republike Hrvatske, radi informiranja javnosti,

2) davanjem informacije korisniku koji je podnio zahtjev na jedan od sljedećih načina: – neposrednim davanjem informacije, – davanjem informacije pisanim putem, – uvidom u dokumente i izradom preslika dokumenata koji sadrže traženu informaciju, – dostavljanjem preslika dokumenta koji sadrži traženu informaciju, – na drugi način koji je prikladan za ostvarivanje prava na pristup informaciji. Korisnik može u zahtjevu za pristup informaciji naznačiti prikladan način dobivanja informacije, a ako ne naznači informacija će se dostaviti na način na koji je podnesen zahtjev.

Korisnik ostvaruje pravo na pristup informaciji podnošenjem usmenog ili pisanog zahtjeva nadležnom tijelu. Podnositelj zahtjeva nije obvezan navesti razloge zbog kojih traži pristup informaciji, niti je obvezan pozvati se na primjenu ovog Zakona. Na pristup informacijama u postupcima pred tijelima javne vlasti ne plaćaju se upravne i sudske pristojbe. Tijelo javne vlasti ima pravo tražiti od korisnika naknadu stvarnih materijalnih troškova koji nastanu pružanjem informacije, kao i na naknadu troškova dostave tražene informacije. Na zahtjev korisnika tijelo javne vlasti dužno je dostaviti način izračuna naknade.

Na temelju zahtjeva za pristup informaciji tijelo javne vlasti će odlučiti najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Ako tijelo javne vlasti ne posjeduje informaciju, a ima saznanja o tijelu koje je posjeduje, dužno je, bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od zaprimanja zahtjeva, ustupiti zahtjev tome tijelu, a o čemu će obavijestiti podnositelja.

Povjerenik štiti, prati i promiče Ustavom Republike Hrvatske zajamčeno pravo na pristup informacijama. Povjerenika bira Hrvatski sabor na vrijeme od pet godina uz mogućnost ponovnog izbora. Povjerenik ima Ured povjerenika, kao stručnu službu. Nadzor nad provedbom Zakona obavlja Povjerenik. Inspeksijski nadzor nad provedbom Zakona obavljaju inspektori i drugi ovlašteni službenici Ureda povjerenika.

Sva tijela javne vlasti dužna su surađivati s Povjerenikom. Tijela javne vlasti dužna su Povjereniku dostaviti izvješće o provedbi ovog Zakona za prethodnu godinu najkasnije do 31. siječnja tekuće godine.

Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj tijelo javne vlasti koje suprotno odredbama ovog Zakona onemogućiti ili ograničiti ostvarivanje prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija. Za prekršaj će se kazniti i odgovorna osoba u tijelu javne vlasti novčanom kaznom od 5.000,00 do 20.000,00 kuna.

Danom izbora Povjerenika, Ured povjerenika preuzet će poslove i zaposlenike Odjela za pravo na pristup informacijama Agencije za zaštitu osobnih podataka, opremu, pismohranu i drugu dokumentaciju, sredstva za rad, financijska sredstva, prava i obveze, razmjerno preuzetim poslovima. Administrativno-tehničke poslove za potrebe Ureda povjerenika obavljat će Agencija za zaštitu osobnih podataka. Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o pravu na pristup informacijama (»Narodne novine«, br. 172/03., 144/10., 37/11. i 77/11.).

Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja

Arhivistika i dokumentalistika, informacijski sustavi i informatologija, knjižničarstvo, leksikografija i enciklopedistika, metodike nastavnih predmeta društvenih znanosti ... spadaju u društvene znanosti. U Narodnim novinama br. 26, od 1. ožujka 2013. g., objavljen je *Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja* (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_03_26_447.html), kojim se propisuju minimalni uvjeti za izbor u znanstvena zvanja.

Znanstvena ustanova ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje može posebnim pravilnikom pobliže urediti onaj dio postupka izbora u znanstvena zvanja koji ona provodi, s time da se tako uređena mjerila odnose na sve kandidate za koje ta ustanova vrši izbor. Objavljivanje radova autora u istom časopisu ne može premašiti sumu od 50% znanstvenih radova koji se priznaju za izbor u znanstvena zvanja, osim ako se radi o časopisu s faktorom odjeka (*Impact Factor, IF*), odnosno vrijednost koja označava prosječnu citiranost znanstvenog časopisa) u prvom kvartilu (Q1) predmetne kategorije (*Subject Category Summary List*) odnosno područja znanosti kako ih definira baza ISI Web of Knowledge u svom izvješću o citiranosti časopisa JCR (*Journal Citation Report*).

Za izbor u znanstvena zvanja u području društvenih znanosti kandidati moraju imati objavljene znanstvene radove u kategorijama a1 i a2 prema strukturi u sljedećoj tablici:

Znanstvena zvanja	rad a1	rad a2*
Znanstveni suradnik	2	4
Viši znanstveni suradnik	3	11
Znanstveni savjetnik	4	16

* Nije nužno da broj radova u kategoriji a2 bude identičan navedenom broju u pripadajućem stupcu ako se broj radova do ukupnog broja (a1 + a2) nalazi u stupcu a1 radova.

Radovi u kategoriji a1 su znanstveni radovi objavljeni u časopisima indeksiranim u citatnoj bazi Web of Knowledge. Ukoliko se faktor odjeka (*Impact Factor, IF*) časopisa u kojem je rad objavljen nalazi u prvih 50% predmetne kategorije, razina medijana IF-a, (*Subject Category Summary list*) prema izvješću o citiranosti JCR (*Journal Citation Report*), takav se rad broji kao dva rada a1. Za faktor odjeka uzima se ona godišnja vrijednost koja odgovara trenutku objave rada. U slučaju kada za određenu godinu, u kojoj se predmet razmatra, vrijednost IF-a časopisa nije objavljena, uzima se ona iz prethodne godine.

Radovi u kategoriji a2 su radovi objavljeni u časopisima indeksiranim u ostalim međunarodnim bazama u skladu s prijedlogom Područnog vijeća za društvene znanosti koji odobrava Nacionalno vijeće za znanost jednom u tri godine. Radovi u časopisima koji u trenutku objave nisu bili uvršteni u međunarodne baze, ali su u njih uvršteni u trenutku izbora ubrajaju se u kategoriju a2.

Autorska se knjiga vrednuje kao tri rada a1 ako je objavljena kod međunarodno priznatih izdavača, poglavlje se u knjizi vrednuje kao jedan rad a1, a uredništvo se knjige također vrednuje kao jedan rad a1. Međunarodno priznatim izdavačima znanstvenih knjiga (autorskih i uredničkih) smatraju se izdavači svrstani u kategoriju A, B ili C prema najrecentnijem WASS-SENSE popisu izdavača knjiga (<http://www.sense.nl/qualityassessment>). Ukoliko posebno važni izdavači za određena polja u društvenim znanostima nisu na ovom popisu, dopušta se dopuna tog popisa s najviše tri međunarodna izdavača po polju. Područno vijeće za društvene znanosti predlaže, a Nacionalno vijeće za znanost jednom u tri godine odobrava dopunski popis međunarodno priznatih izdavača. (5) Autorska knjiga objavljena kod ostalih izdavača, uz obaveznu recenziju i ISBN oznaku, vrednuje se kao tri rada a2, poglavlje u knjizi kao jedan rad a2, a urednička knjiga također kao jedan a2 rad.

Udio doprinosa pojedinih autora u objavljenim znanstvenim radovima računa se na sljedeći način:

- do tri autora: 100%
- četiri i pet autora: 50%
- šest i više autora: 100/n% (n = broj autora).

Do dva se rada prihvaćena za objavljivanje priznaju kao da su objavljena uz potvrdu uredništva časopisa ili izdavača da su recenzirana i prihvaćena za objavljivanje.

Kandidat za izbor u zvanje znanstvenog suradnika treba ostvariti minimalno jedno jednoautorsko djelo, u zvanje višeg znanstvenog suradnika dva jednoautorska djela, a u zvanje znanstvenog savjetnika tri jednoautorska djela, u bilo kojoj kategoriji radova.

Na postupke izbora u znanstvena zvanja započete prije stupanja na snagu ovog Pravilnika primjenjivat će se uvjeti za izbor u znanstvena zvanja propisani Pravilnikom o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja (»Narodne novine«, broj 84/05, 100/06, 138/06, 120/07, 71/10, 116/10 i 38/11).

Kandidat kojem je od zadnjeg izbora u znanstveno zvanje proteklo više od tri godine može do zaključno s 1. listopada 2013. godine pokrenuti svoj izbor u više znanstveno zvanje prema uvjetima propisanim Pravilnikom o izboru u znanstvena zvanja («Narodne novine», broj 84/05, 100/06, 138/06, 120/07, 71/10, 116/10 i 38/11) koji je bio na snazi prije stupanja na snagu ovog Pravilnika, sukladno odredbi članka 32. stavka 6. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

Živana Heđbeli

Osvrt

Reakcije na Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja

Hrvatski institut za povijest uputio je sljedeće otvoreno pismo:

gosp. Josip Leko,
predsjednik Hrvatskog sabora

prof. dr. sc. Valter Boljunčić,
predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu

Poštovani,
objavljivanje novog Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja izazvalo je zabrinutost velikog dijela znanstvene zajednice, poglavito iz područja humanističkih znanosti. Analizirajući nove uvjete uočili smo niz problema za koje smatramo da će uzrokovati ne samo velike poteškoće, nego i degradaciju znanstveno-istraživačkog rada znanstvenika humanističkih znanosti. Na sjednici Znanstvenog vijeća Hrvatskog instituta za povijest održanoj 13. ožujka 2013., nakon rasprave, zaključeno je da:

1. Novi Pravilnik radikalno dokida dosadašnji sustav vrednovanja znanstvenog rada i napredovanja znanstvenika što otvara niz problema, poglavito u nedostatku jasnih smjernica i prioriteta razvoja znanosti u Hrvatskoj. Takvim postupkom najviše su pogođeni znanstveni novaci čija su istraživanja i objavljeni radovi bili usklađeni s dosadašnjim Pravilnikom. Sada, prema novom Pravilniku, dosadašnji rad velikog broja znanstvenika i znanstvenih novaka postaje gotovo potpuno obezvrijeđen pa je takva radikalna promjena sustava vrednovanja etički i znanstveno neprihvatljiva.

2. Prema uvjetima novog Pravilnika od znanstvenika se traže vrhunski rezultati, međunarodna suradnja i objavljivanje radova na stranim jezicima bez da su za takve ciljeve osigurana adekvatna novčana i administrativna sredstva. Ovdje naglašavamo da su time posebno pogođene humanističke znanosti, jer su u odnosu na druge znanosti godinama na začelju prema veličini sredstava koja primaju za svoja znanstvena istraživanja.

3. Nedopustivo je prema povijesnoj znanosti i prema ostalim humanističkim znanostima inzistiranje da se monografska izdanja objavljuju kod izdavača s tzv. WASS-SENSE liste. Tako bi se znanstveni rad hrvatskih povjesničara trebao vrednovati prema listi nastaloj za interne klasifikacijske postupke jednog nizozemskog istraživačkog centra iz područja poljoprivrede i zaštite okoliša. Kojim riječima opisati takav postupak?

4. Nedopustivo je i da se rad znanstvenika vrednuje prema broju objavljenih radova u časopisima uvrštenim u bazu ERIH iako je ta baza nepotpuna, što otvoreno priznaju i sami urednici baze. Osim toga, na službenim web stranicama bibliografske baze ERIH (<https://www2.esf.org/asp/ERIH/Foreword/index.asp>) jasno stoji da ova baza nije namijenjena za vrednovanje rada znanstvenika.

Navedeni uvjeti Pravilnika doveli su do potpunog omalovažavanja hrvatskog znanstvenog nakladništva i marginaliziranja hrvatskog jezika kao jezika znanosti. O neprimjerenosti novih uvjeta svjedoči i činjenica da se na WASS-SENSE listi ne nalazi baš niti jedan hrvatski znanstveni nakladnik iz područja humanističkih znanosti. To znači da su ugledni hrvatski izdavači, poput Hrvatskog instituta za povijest i HAZU-a, za objavljivanje znanstvenih studija o hrvatskoj povijesti postali drugorazredni izdavači. Jednako tako, prema novim uvjetima jedino Odsjek za povijesne znanosti HAZU-a u Republici Hrvatskoj objavljuje časopis vrijedan da bude svrstan u A1 kategoriju, iako je sasvim sigurno da se uz taj časopis po vrsnoći može svrstati još barem pet

povijesnih časopisa, uključujući Časopis za suvremenu povijest i Povijesne priloge Hrvatskog instituta za povijest. Provedba ovog Pravilnika dovest će do odumiranja većine uglednih časopisa, a nametnuti novi kriteriji međunarodne prepoznatljivosti dovest će do naglog smanjenja interesa za temeljna istraživanja hrvatske povijesti.

Stoga tražimo:

1. Da se donese Odluka o ukidanju Pravilnika o uvjetima za izbore u znanstvena zvanja jer će njegovom primjenom humanističkim znanostima biti nanesena nesaglediva šteta
2. Da se dr. sc. Maja Vehovec, predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost RH, zbog diskriminacije humanističkih znanosti pozove na odgovornost, što uključuje i povlačenje s te dužnosti.

dr. sc. Robert Skenderović,
predsjednik Znanstvenog vijeća Hrvatskog instituta za povijest

Ravnatelji javnih istraživačkih instituta s područja humanističkih znanosti uputili su otvoreno očitovanje Nacionalnom vijeću za znanost i Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu Sabora RH

Zagreb, 7. ožujka 2013.

Očitovanje o novom Pravilniku o uvjetima u izbor u znanstvena zvanja

Poštovani,

budući da je nedavno (1. ožujka 2013.) u Narodnim novinama 26/2013. Nacionalno vijeće za znanost objavilo novi Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja osjećamo se pozvani i prozvani da kao ravnatelji javnih instituta iz područja humanističkih znanosti načelno reagiramo na sadržaj i formalnu proceduru donošenja ovog Pravilnika, poglavito glede odjeljka 5 u kojem se donose uvjeti za napredovanje u području humanističkih znanosti.

Na sastanku održanom 5. ožujka 2013. svi prisutni ravnatelji složili su se da tražimo neopozivo povlačenje i preradu navedenog odjeljka 5 rečenog Pravilnika. Razlozi zbog kojih tražimo povlačenje i preradu su sljedeći:

1. Prema izjavi predsjednice NVZ-a prof. dr. sc. Maje Vehovec od 28. veljače 2013. objavljenoj na stranicama NVZ-a jasno je da radno tijelo NZV-a koje je sastavljalo Pravilnik nije u svom radu konzultiralo mišljenje Područnog znanstvenog vijeća za humanističke znanosti. Budući da je za meritorno donošenje Pravilnika mišljenje tog Vijeća nužno, držimo da je učinjena proceduralna pogreška koja je rezultirala katastrofalnim sadržajem Pravilnika, poglavito u njegovu odjeljku 5.

2. Inzistiranje na korištenju baze ERIH kao mjerljivom pokazatelju uspješnosti i vidljivosti bilo pojedinaca / znanstvenika bilo znanstvenih organizacija ili periodičnih publikacija nedopustiv je propust budući da sami tvorci baze ERIH na stranicama tog projekta (sic!) navode kako nije preporučljivo tu bazu koristiti za bilo kakvo metričko vrednovanje. „... it is not intended as bibliometric information for use in assessment processes of individual candidates, be it for positions, promotions, research grant awards etc.“

3. Uvođenje liste poželjnih izdavača prema WASS-SENSE rangovnoj listi daljnji je odraz nekritičkog pristupa i nekonzultiranja humanističkog znanstvenog područja prilikom izrade ovog Pravilnika. Naime, navedena lista rezultat je internog klasifikacijskog postupka izrađenog na Research School for Socio-Economic and Natural Sciences of the Environment koja je projekt deset nizozemskih sveučilišta, ali čije područje djelovanja (što je vidljivo i iz samog naziva škole) nema baš nikakve veze s humanističkim znanostima.

Iako ovaj Pravilnik ima i nekih dobrih strana (npr. prvi put je jasno definiran pojam znanstvene monografije, jasno je pozicionirana vrijednost zbornika radova unutar procesa vrednovanja znanstvenog rada i sl.), u svojoj objavljenoj formi on predstavlja dokidanje dosadašnjih smjernica razvoja znanosti u Republici Hrvatskoj te u potpunosti negira posebnosti humanističkog područja. Prihvatanje takvog Pravilnika, uz postojeći nedostatak jasnog plana financiranja znanosti moglo bi imati nesagledive negativne posljedice za razvoj humanističkih znanosti u vezi s nacionalnim, ali i u vezi s međunarodnim pozicioniranjem hrvatskih znanstvenika i institucija iz područja humanističkih znanosti.

Ravnatelji javnih istraživačkih instituta s područja humanističkih znanosti

Komentar pravilnika o znanstvenom napredovanju i njegova utjecaja na razvoj humanističkih znanosti u Hrvatskoj

Poštovane dame i gospodo,

Pravilnik o znanstvenom napredovanju, govorim isključivo iz perspektive humanističkih znanosti, dokument je koji neće pridonijeti onome što je opravdani cilj tog dokumenta, a to je da se podigne kvaliteta humanističkih znanosti, spriječi inflacija znanstvenih zvanja i postigne međunarodna vidljivost hrvatskih znanstvenika u humanističkim znanostima. Naprotiv, mislim da će taj dokument nanijeti veliku štetu i to bih pokušao argumentirati. Osnovne slabosti Pravilnika po mom sudu su sljedeće:

1) Pravilnik je konceptijski gledano promašen. Umjesto da integrira hrvatsku humanističku znanost u europski prostor on je izdvaja od europskog prostora. I zbog toga će donijeti nesagledivu štetu i to ne toliko znanstvenicima koji trebaju napredovati – jer kvantitativne norme uopće nisu visoke i lako će se izigrati – nego prvenstveno hrvatskoj znanstvenoj produkciji i hrvatskoj humanističkoj znanosti uopće. Umjesto da promocijom hrvatskih institucija i hrvatskih izdavača u europskom prostoru pomogne da one stanu na “europske” noge, izbore se za svoju prestižnost i budu ravnopravne s europskim institucijama i izdavačima – i tim putem onda učini vidljivijim i našu humanističku znanost u međunarodnim okvirima – ovaj ih Pravilnik do te mjere obezvrjeđuje da ih drži potpuno irelevantnim za znanstveno napredovanje. HAZU je, primjerice, u svojih 150 godina postojanja izdala na desetke tisuća relevantnih znanstvenih radova iz područja humanističkih znanosti. Broj izdanih svezaka je toliki da bi se samo s njima mogla osnovati posebna knjižnica. Mnoštvo kapitalnih djela. No, one nisu respektabilan izdavač po ovom Pravilniku. Dakako, ne samo HAZU nego i neke druge znanstvene institucije u Hrvatskoj.

Što će se dogoditi? Gasit će se hrvatski časopisi s višedesetljetnom tradicijom i velikim doprinosom razvoju humanističkih znanosti – osim 3 po polju koji će steći monopol. U nekim je znanstvenim poljima dovoljan i jedan časopis, u nekim poljima Hrvatskoj nije potreban nijedan – ali u povijesnim znanostima ili u znanosti o jeziku 3 časopisa – pa to je ridikulozno! U Hrvatskoj vrlo redovito izlazi priličan broj vrlo kvalitetnih povijesnih časopisa, od kojih je svaki okrenut drugom segmentu discipline, koji redovito izlaze u “papirnatome mediju” i često su posjećivani na portalu “Hrčak”. Treba li ih eutanazirati?

2) Potpuni debalans kriterija za znanstveno vrednovanje.

Smatram da nečiji znanstveni učinak treba sagledavati i mjeriti iz nekoliko kutova:

- a) kvaliteta nečijeg znanstvenog učinka – po meni prvi i najvažniji kriterij,
- b) kvantiteta – ne mislim da se znanost dobro može mjeriti metrima – ali nije svejedno hoćete li napisati samo jedan rad u nekoliko godina ili će vaša produkcija biti plodna
- c) vidljivost u vlastitoj znanstvenoj sredini – kriterij koji je u humanističkim znanostima možda važniji nego u bilo kojem drugom području znanosti
- d) međunarodna vidljivost – kriterij koji je samorazumljiv i kojemu uvijek treba težiti

Prvi, najvažniji kriterij – kvalitetu – ovaj je Pravilnik potpuno ignorirao. Nema ama baš nijednog elementa vrednovanja kvalitete nečijeg znanstvenog učinka.

Drugi kriterij, kvantitetu, Pravilnik je također zanemario. Prema ovom Pravilniku znanstveni savjetnik možete postati s ukupno 12 članaka – samo ako članke objavite na “pravom” mjestu!

Sa stotinjak stranica možete izgraditi cijelu znanstvenu karijeru. U matematici ili fizici to može biti jako puno, ali u većini humanističkih disciplina, koje zbog prirode predmeta istraživanja i prirode izričaja – to je ipak neznatna količina.

Treći kriterij – vidljivost u vlastitoj sredini – u ovome Pravilniku uopće ne postoji. Nijedan hrvatski izdavač ne smatra se “respektabilnim” izdavačem. Slijedite li ovaj Pravilnik, ako želite napredovati – najbolje je da prestanete pisati na hrvatskom jeziku i objavljivati u hrvatskim časopisima. Logika je, gospodo, vrlo jednostavna – ako ću u Berlinu dobiti 3 EURA za kilo krumpira, a u Zagrebu 1 EURO (to su omjeri ovog Pravilnika) – idem u Berlin! A u sljedećem koraku neću više ni saditi ovdje – jer će mi biti jeftinije da to činim u okolici Berlina.

Četvrti kriterij – vidljivost na međunarodnoj sceni – stavljen je na pijedestal. Ako se rad objavi vani, bez obzira na vrijednost onoga što je u njemu napisano, dovoljno je da se “pogodi” časopis s neke “liste” – i eto od Vas velikog znanstvenika.

3) Jednostranost kriterija za znanstveno vrednovanje pruža mogućnost da se Pravilnik na vrlo jednostavan način izigra. Gospodo, ako smo u nečemu talentirani onda smo u tome kako izigrati zakon. Što nije ni čudo – jer smo stalno izloženi zakonskim improvizacijama koji se rade u laboratorijima ne poštujući stvarni život, a ne promišljenim rješenjima koja sagledavaju stvarni život. Što će se dogoditi? U prve dvije godine zaustavit će se logično napredovanje onih koji su to zaslužili, a

nakon samo dvije godine imat ćemo inflaciju znanstvenih radova sumnjive kvalitete objavljenih u CC i drugim časopisima – snaći će se humanisti, nisu budale. No, što će se dogoditi primjerice u povijesnoj znanosti? U toj borbi za znanstveno preživljavanje mladi će se znanstvenici okrenuti trenutno modernim, pomodnim temama kojima će lakše osigurati mjesto u nekom stranom časopisu, a zapostaviti će fundamentalna povijesna istraživanja koja su tematski manje atraktivna, a traže dugotrajni arhivski rad i koja zapravo jedina mogu donijeti bitne interpretativne pomake. Već sad imamo problem s istraživanjem srednjovjekovne povijesti kod koje je potrebna velika “investicija” u rad na izvorima. S ovim Pravilnikom mislim da na srednjovjekovnu povijest možemo zaboraviti. Vjerojatno ste imali prilike vidjeti kakvu su međunarodnu vidljivost dobile mačje šape iz 14. stoljeća pronađene u jednoj arhivskoj knjizi Dubrovačkoga arhiva. Preko milijun klikova. Dospjeli su na japanski dnevnik. Pronađe li se još i izmet miša iz 14. stoljeća, kad je ugledao tu macu, priča će biti zaokružena. Duhoviti znanstvenik Emir Filipović, koji je pronašao trag te mačje šape, rekao je negdje na facebooku – ja eto postao poznat po šapi, a za doktorat što bude. Upravo to će nam se dogoditi s ovim Pravilnikom – “sindrom mačje šape”. Nastat će šetnja po Europi. Meni svake godine iz tranzicijskih zemalja u Institut dolazi 5-6 mladih znanstvenika kojima je birokracija propisala boravke u institutima i sveučilištima u inozemstvu, a zapravo se turistički provode u Dubrovniku. To će nam se dogoditi.

4) Pravilnik je potpuno izvan vremena i prostora i u potpunom neskladu s uvjetima u kojima djeluju hrvatski znanstvenici iz područja humanističkih znanosti. Jer, postavljati tako visoko kriterij “međunarodnosti”, a da pritom potpora Ministarstva za znanstvene projekte po istraživaču iznosi manje od mjesečne pretplate za gradski prijevoz, gdje nema nikakve potpore za prijevode ili lekturu radova na stranim jezicima, koji su zbog prirode znanstvenih radova u humanističkim znanostima vrlo zahtjevni, zahtjevaju vrhunske prevodioce, koji su opsegom obimni i skupi. Gdje uspostavljeni časopisi na engleskom jeziku ne dobivaju nikakvu potporu Ministarstva s obrazloženjem koje je van zdravog razuma. Ovaj je Pravilnik potpuno izvan vremena i prostora i u potpunom neskladu s uvjetima u kojima djeluju hrvatski znanstvenici iz područja humanističkih znanosti. Kao da se onaj jureći vlak koji ide 400 km na sat stavi na naše tračnice. Rezultat jedino može biti nesreća.

Ciljevi – opravdani ciljevi koji se žele postići, neće se postići restriktivnim Pravilnicima. Ti ciljevi mogu se postići jedino stimulativnim mjerama:

- 1) Potporom jačanju naših institucija – pa i kroz ovaj Pravilnik
- 2) Potporom jačanju naših časopisa – pa i kroz ovaj Pravilnik
- 3) Potporom prijevoda
- 4) Uspostavljanjem službe (možda u krilu NSB) koja će se brinuti da naši časopisi budu što bolje podastri vani (a ne da svako uredništvo mora otkrivati načine, time se baviti i trošiti silnu energiju). Jedan izvrstan potez Ministarstva znanosti bio je uspostavljanje baze “hrčak” koja je bitno pridonijela vidljivosti naših časopisa – takve poteze treba vući Ministarstvo znanosti.
- 5) Snažnijom potporom sudjelovanja na međunarodnim konferencijama i potporom organizacijama međunarodnih konferencija u Hrvatskoj

Takvim potezima mi ćemo ostvariti cilj. Postat ćemo međunarodno vidljivi, a da pritom nismo uništili vlastitu supstancu. Na način ovog Pravilnika – mi ćemo kratkoročno možda postati međunarodno vidljiviji, ali ćemo se dugoročno izgubiti jer ćemo uništiti vlastitu supstancu.

Ovaj Pravilnik je, kazao bih, jedan taktički pokušaj da se spriječi inflacija znanstvenih zvanja u humanističkim znanostima – s čime bih se u potpunosti složio – jer, nemojmo kritikom Pravilnika zaboraviti na probleme koje u humanističkoj znanosti imamo, a jedan od problema jest i taj – i mi se s tim problemom trebamo suočavati. No, na drugi način – ne na taj način da taj opravdani taktički cilj bude suprotan strateškim ciljevima humanističkih znanosti u Hrvatskoj. Ovaj Pravilnik je “napao” strateške ciljeve humanističkih znanosti u Hrvatskoj, a ne neproduktivne znanstvenike – i to je moj osnovni prigovor ovom Pravilniku.

I zbog toga apeliram i na Nacionalno vijeće za znanost i na Ministarstvo znanosti da uvaži argumente koji dolaze iz redova znanstvenika humanističkih znanosti i da promijeni Pravilnik bar kad su humanističke znanosti u pitanju – jer cilj nam je isti – podizanje kvalitete posla s kojim se bavimo.

Nenad Vekarić

Tribina, Zlatna dvorana Hrvatskog instituta za povijest, Zagreb, 21. ožujka 2013.
(preuzeto sa <http://www.historiografija.hr>)

Sindikati ogorčeni novim Pravilnikom o izboru u znanstvena zvanja

"Pravilnikom propisane inozemne baze podataka o citiranosti i objavljivanju kao ključni kriterij znanstvene vrsnoće toliko su neprimjerene za humanističke i društvene znanosti da ne zavrjeđuju biti tek jedan u nizu, a kamoli ključni kriterij napredovanja. Njihovim nametanjem toliko se radikalno mijenjaju uvjeti da se znanstvenicima u tim područjima dovodi u pitanje mogućnost napredovanja u viša zvanja", naglašava se u priopćenju Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja u kojem se snažno kritizira Pravilnik Nacionalnog vijeća za znanost o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja. U priopćenju kojeg potpisuje Vilim Ribić i Igor Radeka, potpredsjednik Sindikata znanosti, naglašava se da bi objavljivanjem ovakvog Pravilnika u Narodnim novinama trebao započeti još jedan udar na funkcioniranje znanstvenog sustava.

Tako se najradikalnije promjene očekuju u društvenim i humanističkim znanostima za koje su predviđeni "posve neprimjereni kriteriji" iz prirodnih i tehničkih znanstvenih područja. Znanstvenici iz društvenih i humanističkih znanosti morat će tako svoje radove objavljivati u inozemstvu pod svaku cijenu, pa čak i onda kada njihov predmet istraživanja nije od interesa inozemnim znanstvenim krugovima ili je od interesa na sporadičnim mjestima. Dok je niz takvih disciplina, primjerice od etnologije, do dijelova nacionalne povijesti, glazbene umjetnosti ili književnosti, sociologije, kroatistike ostavljeno na milost i nemilost znanstvenoj birokraciji hipostaziranoj u ovome Pravilniku, dotle je pravna struka izuzeta iz međunarodnog vrednovanja, zahvaljujući svojim utjecajima u politici. Preciznije, izravno kod premijera. Druge struke nisu imale taj utjecaj, smatra Nezavisni sindikat znanosti.

"Ovaj problem postaje tim veći kada se ima u vidu činjenica da postojeći Zakon o znanosti i visokom obrazovanju uvjetuje zadržavanje radnih mjesta zaposlenika u znanstvenim, znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim zvanjima obavezom napredovanja. To znači da svi oni koji ne ispune kriterije za izbor u više znanstveno zvanje na kraju drugog mandata (tj. nakon 10 godina provedenih u istom zvanju) dobivaju otkaz! Čak ako to novi Zakon i promijeni, koji se upravo usvaja na Saboru, ipak ostaje problem asistenata, koji nakon 6 godina provedenih u statusu asistenta i 3 godine u statusu višeg asistenta ostaju bez posla kada ne ispune uvjete za izbor u znanstveno zvanje", stoji u priopćenju Sindikata.

Kako se naglašava ovako pooštrenim i bitno promijenjenim kriterijima u društvenom i humanističkom znanstvenom području de facto se zadire u temeljne radno-pravne odnose. Prema tome nije riječ o stručnom, nego sindikalnom pitanju.

"Postavlja se pitanje kome je to u interesu? Osobito sada, pred ulazak u Europsku uniju, kada se ionako otvara tržište radne snage, tako da će broj zainteresiranih za znanstvena i znanstveno-nastavna radna mjesta na hrvatskim institutima, fakultetima i sveučilištima značajno porasti", smatra Sindikat dodajući da su ovo vulgarni kriteriji koji su ovoga puta zagrnuti znanstvenom koprenom.

"Radi se očito o nastavku drastičnih mjera štednje u sektoru obrazovanja i znanosti! U situaciji kada je proračun znanosti i obrazovanja toliko smanjen da ne može osigurati minimalna sredstva za normalno funkcioniranje sustava, očito se otpuštanjem zaposlenika iz najviših znanstvenih kategorija i radikalnim smanjenjem broja asistenata želi reducirati sredstva za znanstveni rad. Nekultivirana hrvatska politika nije u stanju sagledati pogubne posljedice takve „uštede“, a niti ju se to puno tiče", zaključuje se na kraju.

Izvor: Indeks, piše I.Ć.

Pripremio Ivo Tokić

Internet i društvo

Američki sumnjivi "oblaci"

Studija Europske unije *Fighting cyber crime and protecting privacy in the cloud* upozorava građane na posljedice Cloud Computinga. Otkriveno je da pod maskom borbe protiv terorizma, američke vlasti analiziraju i podatke europskih građana.

Naime, suvremeni korisnici interneta obožavaju slobodu: sa bilo kojeg mjesta i u bilo koje vrijeme imaju pristup osobnim ili poslovnim podacima. To im tehnički omogućava "Cloud Computing". "Oblak" je neka vrsta središnje memorije na internetu. Podaci koji inače završavaju na računalu, putem „oblaka“ dostupni su preko interneta. Gdje se oni točno nalaze, tj u kojoj se zemlji nalazi server, o tome korisnici interneta ne razmišljaju puno. Ali to bi se uskoro moglo promijeniti.

Razlog je studija koju je naručio Europski parlament. Stručnjaci Centra za istraživanje sukoba i Europskog centra za politička istraživanja zajedno su predstavili rezultate istraživanja: cloud-podaci europskih građana na američkim serverima nisu sigurni od očiju trećih osoba. Konkretno to znači: pod maskom borbe protiv terora, američke vlasti "švrljaju" i po europskim podacima, i to sasvim legalno jer im to dozvoljavaju američki zakoni.

"Studijom ne želimo širiti paniku", kaže Thomas Albrecht, poslanik Zelenih u Europskom parlamentu. "Činjenica je da američki Zakon o zaštiti podataka važi samo za građane SAD", dodaje on. Osim toga, postoje posebni zakoni kojima je dozvoljeno špijuniranje građana koji nemaju američko državljanstvo. A to se očigledno često događa: američke vlasti ciljano istražuju osjetljive podatke koji su vlasništvo tvrtki kao što su Microsoft, Amazon, Twitter i Facebook.

Detaljna analiza podataka omogućena je skupom zakona poznatih pod imenom "Patriot Act" usvojenim poslije 11. rujna 2001. i novom verzijom tih zakona ("Foreign Intelligence Surveillance Amendment Act" FISAA) kojom su američki političari velikodušno proširili ovlaštenja i područje djelovanja.

Thilo Weichert, njemački stručnjak za zaštitu podataka, još pre dvije godine pozabavio se ovim razvojem. Ovih dana ga često citiraju u njemačkim medijima. Weichert se bori za to da Facebook ponovno dozvoli korištenje sinonima kao korisničkog imena. U analizi sigurnosti podataka kod američkih firmi, on zaključuje: "Duga ruka američkih zakona seže i do Europe." Weichert tvrdi da američke sigurnosne službe ponekad "ucjenjuju" tvrtke poput Microsofta, tako da državnim službama moraju staviti na raspolaganje i one podatke koji se nalaze na europskim serverima.

A ti podaci mogli bi npr. odigrati važnu ulogu u industrijskoj špijunaži. „Na meti američkih istražitelja mogli bi se naći i građani. Podaci bi mogli biti odlučujući i prilikom dodjele američkih viza. Ali to nije sve. Uopće se ne može ni predvidjeti što se sve može dogoditi sa osobnim podacima," zaključuje Weichert.

U Europskom parlamentu takve opomene shvaćaju ozbiljno. Zastupnici trenutno rade na novoj verziji Odredbe o zaštiti podataka Europske unije. Poslanik Zelenih Thomas Albrecht zalaže se za to da poduzeća smiju prosljeđivati podatke o europskim građanima samo ukoliko je to pravno regulirano. I skeptičan je hoće li do toga ikada doći. I u Europi ima puno onih koji profitiraju od američkog nadzora: "Europske tajne službe i policija su naravno sretni kad im Amerikanci daju podatke o europskim građanima. Po važećem europskom pravu, oni sami te podatke nikada ne bi smjeli nabaviti."

Nova odredba bi trebala biti usvojena najranije 2014. Ukoliko korisnici interneta i ubuduće žele čuvati svoje podatke u „oblaku", onda bi bilo bolje da se odluče za nekog europskog ponuđača Cloud Computinga, savjetuje Thomas Albrecht.

Priredio Ivo Tokić, Izvor: Deutsche Welle, autori Klara Valter, Srećko Matic

Jedan od četiri američka liječnika svakodnevno koristi društvene medije

Novo istraživanje pokazuje da otprilike jedan od četiri američka liječnika koristi društvene medije svakodnevno ili više puta dnevno tražeći medicinske informacije, a 14% koristi društvene medije svaki dan kako bi dodali nove informacije, navodi dr. Robert S. Miller, izvanredni profesor onkologije u Centru za onkologiju Johns Hopkins Kimmel. Istraživanje je uključilo 485 onkologa i liječnika primarne zdravstvene zaštite. Rezultati pokazuju također da jednom tjedno ili češće 61% liječnika traži informacije, a 46% pridonosi nove informacije. Više od polovice je reklo da koriste *online* mreže rezervirane samo za liječnike, a samo 7% je reklo da koriste Twitter. Članak o tome objavljen je u časopisu *Journal of Medical Internet Research*.

Onkolozi većinom koriste društvene medije kako bi pratili inovacije iz svog područja rada, dok se liječnici primarne zdravstvene uglavnom služe društvenim medijima da ostanu u kontaktu sa svojim kolegama i uče od njih, pokazalo je istraživanje.

Budući da je istraživanje provedeno prije godinu i pol dana, vjerojatno sada i više liječnika koristi društvene medije, kaže dr. Miller. Količina informacija potrebna za medicinsku praksu raste eksponencijalno, kaže on, i društveni mediji pružaju "vrlo valjan izvor informacija za liječnike kako bi ostali u toku."

"Ono što nas je iznenadilo jest intenzivno korištenje *online* izvora namijenjenih isključivo liječnicima," kaže Miller. "Moguće je da se mnogi liječnici osjećaju ugodnije s tom vrstom društvenih medija, za razliku od javnih prostora kao što su Twitter ili Facebook."

U ožujku 2011., Miller i suradnici poslali su ankete putem elektroničke pošte o stavovima i korištenju društvenih medija, slučajnom uzorku od 1695 onkologa i liječnika primarne zdravstvene zaštite koje su našli u popisu liječnika Američkog medicinskog udruženja. Društveni medij definiran je kao "internetska aplikacija koja omogućuje stvaranje i razmjenu korisnički generiranog sadržaja, uključujući i socijalne mreže, profesionalne *online* zajednice, wikije, blogove i mikroblogove." Od 485 liječnika koji su se odazvali, gotovo 60% se izjasnilo da je društveni medij koristan, privlačan i dobar način dobivanja aktualnih i kvalitetnih informacija (279 ispitanika), koji im omogućuje da se učinkovitije brinu za bolesnike (281 ispitanik), te poboljšava kvalitetu skrbi za bolesnika (291 ispitanik). Na korištenje društvenih medija od strane liječnika najviše su utjecali jednostavnost uporabe i korisnost. Liječnici koji su imali pozitivan stav prema društvenim medijima više su ih i koristili. Dob i spol ne utječu korištenje društvenih medija.

Potrebno je provesti više studija kako bi se utvrdilo na koji način društveni mediji utječu na znanje, stavove, vještine i ponašanje liječnika, kao i način njihove upotrebe među ostalim zdravstvenim profesionalcima, tvrdi Miller.

Studija je nastala kao plod zajedničkog zanimanja za društvene medije Millera i njegovih suradnika na istraživanju dr.sc. Briana S. McGowana s instituta *Blue Bell*, dr.sc. Molly Wasko sa Sveučilišta u Alabami i dr. Bryan Steven Vartabedian sa *Baylor College of Medicine*, te Desirae D. Freiherr i dr.sc. Maziar Abdolrasulnia iz tvrtke CE Outcomes u Birminghamu. Istraživanje je financirala farmaceutska tvrtka Pfizer. Sredstva je osigurao McGowan, glavni istraživač koji je prethodno bio direktor Onkološkog medicinskog obrazovanja u Pfizeru, a sada je konzultant za medicinsku edukaciju i bloger. Istraživanje je provedeno neovisno o organizaciji koja ga financira.

Ivo Tokić , izvor: Esiencenews.com

Kutak za urednike časopisa ... i ostale

Nakon smrti Aarona Swartza tisuće znanstvenika objavilo zaštićene radove

U znak podrške preminulom aktivistu za slobodu interneta, piscu i suosnivaču Reddita Aaronu Swartzu, tisuće ljudi počeli su objavljivati zaštićene akademske radove putem Twittera, kao oblik javnog prosvjeda protiv tretmana kojem je Swartz bio izložen, te zbog kojeg je na kraju počinio samoubojstvo.

Prije dvije godine Swartz je uhićen jer je upao u kompjutorski sustav baze znanstvenih radova JSTOR i downloadao 4,8 milijuna dokumenata inače dostupnih samo registriranim pretplatnicima, s namjerom da ih objavi na internetu. Optužen je za kršenje federalnog zakona o krađi podataka, internetsku prevaru i namjeru nezakonitog prisvajanja financijske koristi, a prijeto mu je do 35 godina zatvora.

Swartz je u sustav provalio jer je smatrao da je nepošteno da JSTOR priječi pristup znanstvenim radovima američkih sveučilišta i znanstvenika, a sredstva prikupljena naplatom pristupa radovima bi dijelio sa izdavačima, umjesto s autorima. Smatrao je da su znanstvene ideje vlasništvo svih ljudi a ne privatnog kapitala, te da sadašnji sustav usporava razvoj znanosti.

Neurolog Micah Allen, koji istražuje plastičnost mozga, kognitivnu neurologiju i kogniciju, predložio je na Redditu da se Swartzu oda počast masovnim prosvjedom u kojem bi ljudi objavljivali akademske radove čija su autorska prava zaštićena.

Dvije Swartzove poznanice, Eva Vivalt i Jessica Richman vidjele su Allenov poziv i počele promovirati tu ideju.

Na stranicama *#PDFtribute* inicijative do sada je objavljeno preko 1.500 poveznica na zaštićene autorske članke u PDF formatu. U prosvjedu sudjeluju i brojni znanstvenici koji su učinili svoje radove javno dostupnim, premda prava na njih polaze njihov izdavač.

Anonymosi hakirali stranice MIT-a

Internet aktivisti okupljeni pod nazivom Anonymous hakirali su naslovnu stranicu Massachusetts Institute of Technologyja, i ostavili dirljivu poruku u kojoj su odali počast preminulom Aaronu Swartzu. U poruci se, za razliku od uobičajenih Anonymousovih poruka, ne koriste prostote i prijete, već se radi o vrlo ozbiljnoj, osjećajnoj poruci koja želi potaknuti da se Swartzovo samoubojstvo shvati kao globalni poziv na akciju i reformu, kako bi se reformirali zakoni o računalnom kriminalu, i umanjio žar onih koji ih preentuzijastično provode, kako bi se reformirali zakoni o autorskim pravima i intelektualnom vlasništvu, kako bi se prepoznalo ugnjetavanje onih koji misle drugačije od strane moćnih osoba i institucija, i kako bi se obnovila predanost slobodnom i neograničenom internetu, pošteđenom cenzure, s jednakošću pristupa i sudjelovanja za sve.

Preneseno: Jutarnji.hr

Knjige, časopisi

Peter Pavel Klasinc: Okupacija dela slovenske zemlje s strani Neodvisne države Hrvatske v času med letom 1941 in 1945

Knjiga *Okupacija dela slovenske zemlje s strani Neodvisne države Hrvatske v času med letom 1941 in 1945* objavljena je 2011. u Ljubljani, a njezin autor je dr. sc. Peter Pavel Klasinc. On je umirovljeni dugogodišnji ravnatelj Pokrajinskog arhiva Maribor, arhivski i znanstveni savjetnik, predsjednik Instituta za arhivske znanosti Maribor-Trst.

Radi se o knjizi arhivskih dokumenata na 320 str. o događanjima na i o okupiranom dijelu slovenske zemlje od strane NDH. Publiciranjem dokumenata omogućeno je bolje istraživanje ovog do sada nedostavno istraženog razdoblja slovenske povijesti tijekom II. sv. rata. Treći Reich i NDH su 13. svibnja 1941. g. potpisali međunarodni sporazum kojim je dotadašnja granica između Slovenije i Hrvatske promijenjena.

Autor je s prikupljanjem materijala započeo 2004. g. Objavljeno gradivo pohranjeno je u više ustanova: Arhivu Muzeja narodne osloboditve Maribor, Arhivu Slovenije, Državnom arhivu Zagreb, Hrvatskom državnom arhivu, Nadškofijskom arhivu Ljubljana, Pokrajinskom arhivu Maribor, Privatnoj zbirci F. Hedl, Zgodovinskom arhivu Celje. Autor, na žalost, nije uspio ostvariti uvid u gradivo NDH pohranjeno u Vojnom arhivu u Beogradu. Knjiga ne daje povijesni pregled, već arhivsko gradivo čime se korisnicima omogućuje, što i je zadaća informacijskih znanosti, da dođu do, njima možda nepoznatih, podataka, te samostalnim vrednovanjem činjenice iz gradiva donesu vlastite zaključke i sudove.

Izdavač je Zavod 25. Junij, ISBN 9619257510.

Živana Heđbeli

Poštanski sandučić za komentare i prijedloge čitatelja

Poštovani čitatelji,

e-mail adresa uredništva: ivo.tokic@ina.hr

Želimo čuti što mislite o našem glasilu, vaše prijedloge čega bi trebalo biti više, a čega manje, kako bi nam pomogli da budemo korisniji.

Uredništvo

HID-Drobilica

Glavni urednik : mr.sc. Ivo Tokić, e-mail: ivo.tokic@ina.hr

Članovi uredništva: dr.sc. Živana Heđbeli, Marina Mayer, dr.sc. Daniela Sraga, mr.sc. Irena Pilaš
HID

Knjižnica IRB, Bijenička 54, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel.: +385 1 3722 643; faks: +385 1 3722 630 <http://www.hidd.hr>

Matični broj: 0513814

Žiro račun: 2340009-110007285